

Theme 4 - Заетост и безработица

МВБУ, Ботевград, 2012-2013,
Макроикономика

Theme 4 - Заетост и безработица

- Измерване на безработицата
- Коефициенти – на заетост; на икономическа активност и на безработица;
- Коефициент на безработица – България; избрани страни; ЕС;
- Видове заетост
- Видове безработица
- Основните икономически школи
- Закон на Окън
- Крива на Филипс
- Кривата на Филипс – избрани държави – САЩ, Великобритания, Австралия, Холандия...;
- Пасивни и активни политики на пазара на труда
- Миграция

Theme 4 - Заетост и безработица

- Демографски аспекти
- Законодателни аспекти

Theme 4 - Заетост и безработица

- Население в подтрудоспособна възраст
- Население в трудоспособна възраст
- Население в надтрудоспособна / следтрудоспособна възраст
- Икономически активно население /работна сила – заети и безработни/
- Икономически неактивно население /извън работна сила/

Theme 4 - Заетост и безработица

Население в
трудоспособна
възраст

```
graph TD; A[Население в трудоспособна възраст] --> B[Икономически активно население /работна сила/]; A --> C[Икономически неактивно население /извън работна сила/];
```

Икономически
активно население
/работна сила/

Икономически
неактивно
население
/извън работна сила/

Theme 4 - Заетост и безработица

Икономически активно
население
/Работна сила/

```
graph TD; A[Икономически активно население /Работна сила/] --- B[Заети]; A --- C[Безработни]
```

Заети

Безработни

Theme 4 - Заетост и безработица

Измерване на безработицата в САЩ

Национално представително изследване сред 66,000 домакинства

Безработно е лице, което през последната седмица не е работило, а е търсило работа през последните 4 седмици

Измерване на безработицата в България

Брой регистрирани в бюрата по труда /ПМС 57 от XII.1989; Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, 1997 г.; Закон за насърчаване на заетостта, 2001 г./

"Безработен" е лице, регистрирано в дирекция "Бюро по труда", което не работи, търси работа и има готовност да започне работа в 14-дневен срок от уведомяването му от дирекцията "Бюро по труда"

Labor force survey / Наблюдение на работната сила

Theme 4 - Заетост и безработица

Коефициент на заетост	Заети лица / Население на 15+ години
Коефициент на икономическа активност	Работна сила / Население на 15+
Коефициент/Норма на безработица	Безработни лица / Работна сила

Theme 4 - Заетост и безработица

- Коефициент на заетост в България 3Q 2012
- **47,9% (или 3017,1 хил. лица в абсолютни цифри)**
- <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=26>
- Коефициент/Норма на безработица в България 3Q 2012
- **11.5% (или 393.2 хил. лица)**
- <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=26/>

Коефициенти на заетост, България – 2011 г.	%
Заети лица / Население на 15+ години	45,6
Заети лица / Население на 15-64 години	58,5
Заети лица / Население на 20-64 години В Националната програма за реформи е определена цел – 76% заетост 2020	63,9

Theme 4 - Заетост и безработица

	Заети лица - хил.	Коефициенти на заетост - %
Общо	3017,1	47,9
По пол		
Мъже	1584,6	52,3
Жени	1432,5	43,9
По местоживеене		
В градовете	2370,0	51,8
В селата	647,1	37,7

Theme 4 - Заетост и безработица

	Заети лица - хил.	Коефициенти на заетост - %
По възраст		
15-24	200,6	24,8
25-34	696,8	69,9
35-44	844,0	78,3
45-54	744,4	75,7
55-64	492,5	47,0
65 и повече	38,7	2,8
По степени на образование		
Висше	840,1	69,3
Средно	1836,0	56,4
професионална квалификация	1201,2	61,9
Основно	307,1	20,8
Начално и по-ниско	33,9	9,8

Theme 4 - Заетост и безработица

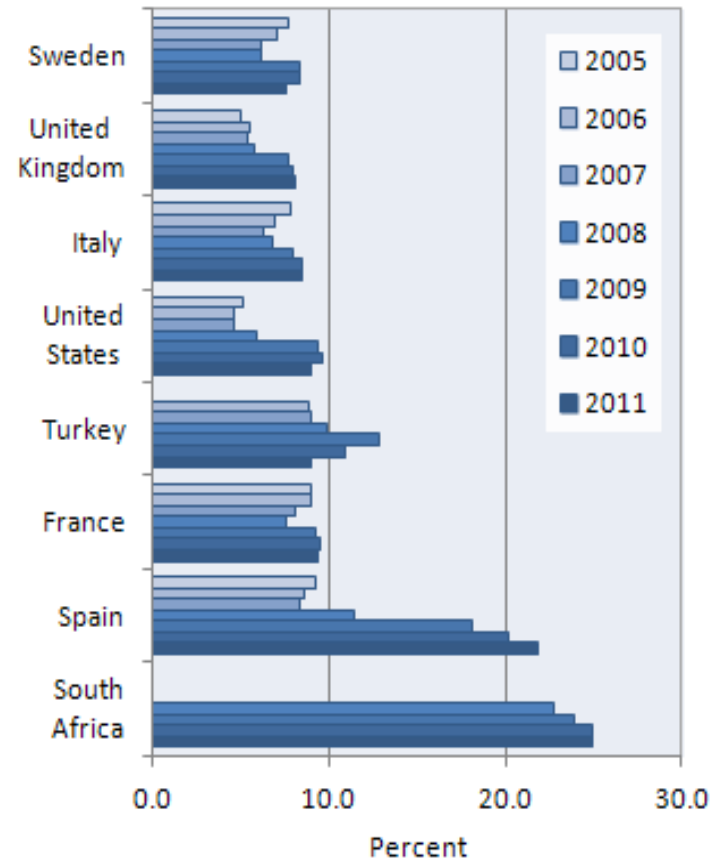
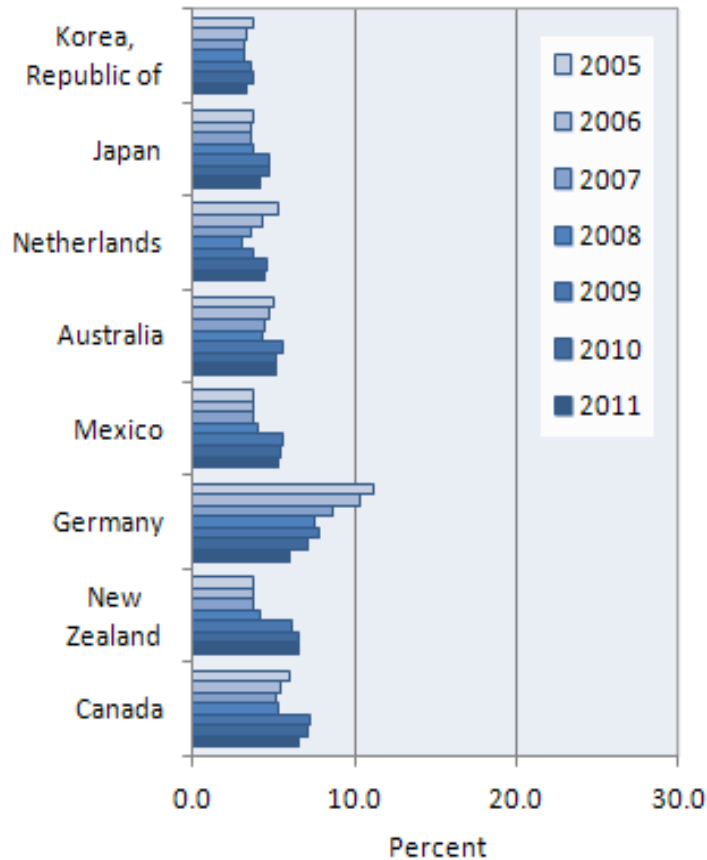
	Безработни лица - хил.	Коефициенти на безработица - %
Общо	393.2	11.5
По пол		
Мъже	231.5	12.7
Жени	161.8	10.1
По местоживеене		
В градовете	273.7	10.4
В селата	119.5	15.6

Theme 4 - Заетост и безработица

	Безработни лица - хил.	Коефициенти на безработица - %
По възраст		
15-24	65.3	24.6
25-34	104.0	13.0
35-44	90.7	9.7
45-54	76.3	9.3
55 и повече	56.9	9.7
По степени на образование		
Висше	56.5	6.3
Средно	220.9	10.7
професионална квалификация	140.8	10.5
Основно	86.5	22.0
Начално и по-ниско	29.3	46.3

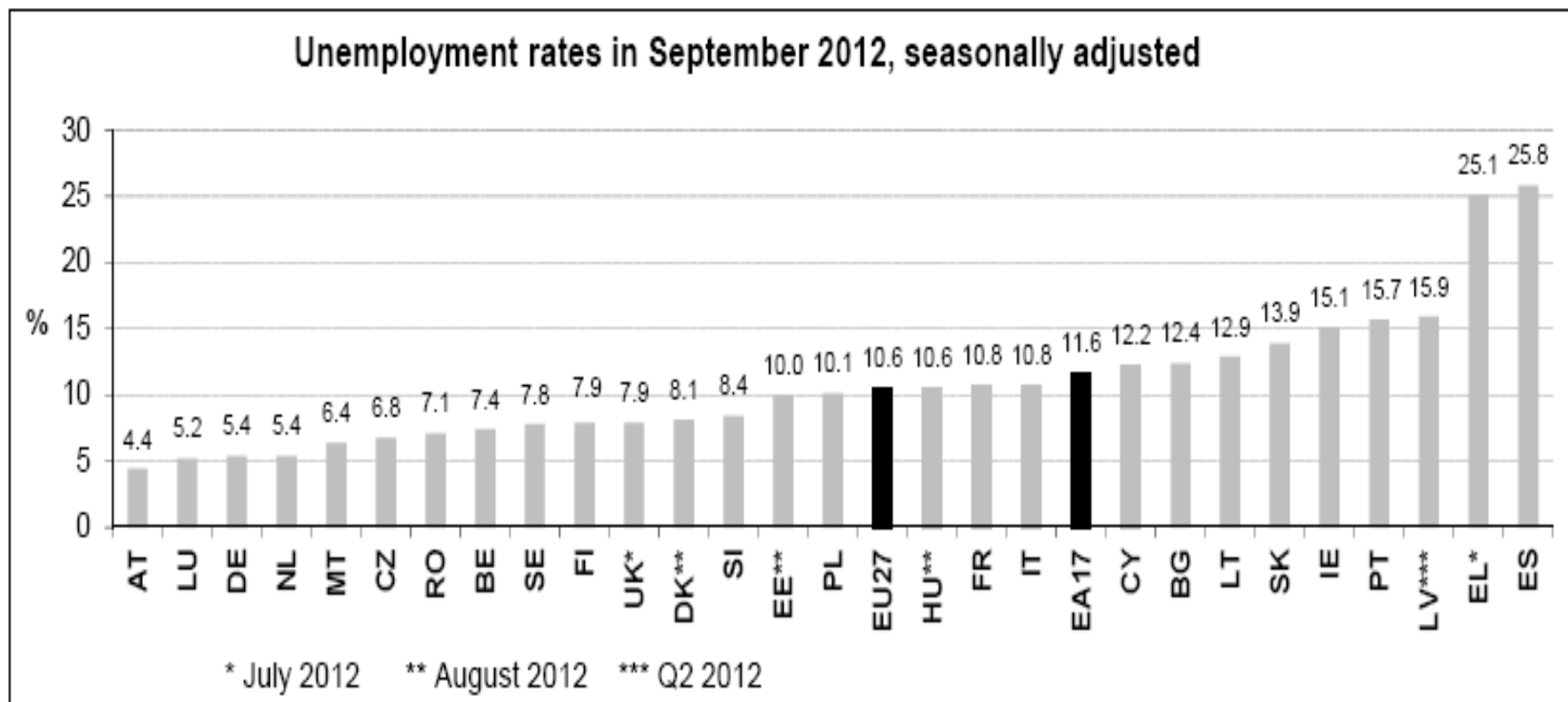
Коефициент на безработица – избрани страни, 2005-2011

http://www.bls.gov/fls/flscomparelf/charts.htm#chart01_ur

Theme 4 - Заетост и безработица

Коефициент на безработица в ЕС, септ. 2012 г.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102012-BP/EN/3-31102012-BP-EN.PDF

Theme 4 - Заетост и безработица

- Видове заетост

По **трудова** правоотношение

По **служебно** правоотношение /държавна администрация/

Частична заетост (на непълно работно време)

Надомна работа

Работа **от разстояние** (дистанционна работа)

Сезонна заетост

Theme 4 - Заетост и безработица

□ Видове безработица

Видовете безработица са:

- **Сезонна** (извън сезона)
- **Циклична** (при рецесия)
- **Структурна** (технологии, аутсорсване)
- **Фрикционна** (между две работни позиции; след завършване на образование)

Theme 4 - Заетост и безработица

- Естествена норма на безработица

Според някои когато безработицата достига 5-6% имаме пълна “заетост” или естествена норма на безработица.

Това е когато цикличната и сезонната безработица са “0”.

Theme 4 - Заетост и безработица

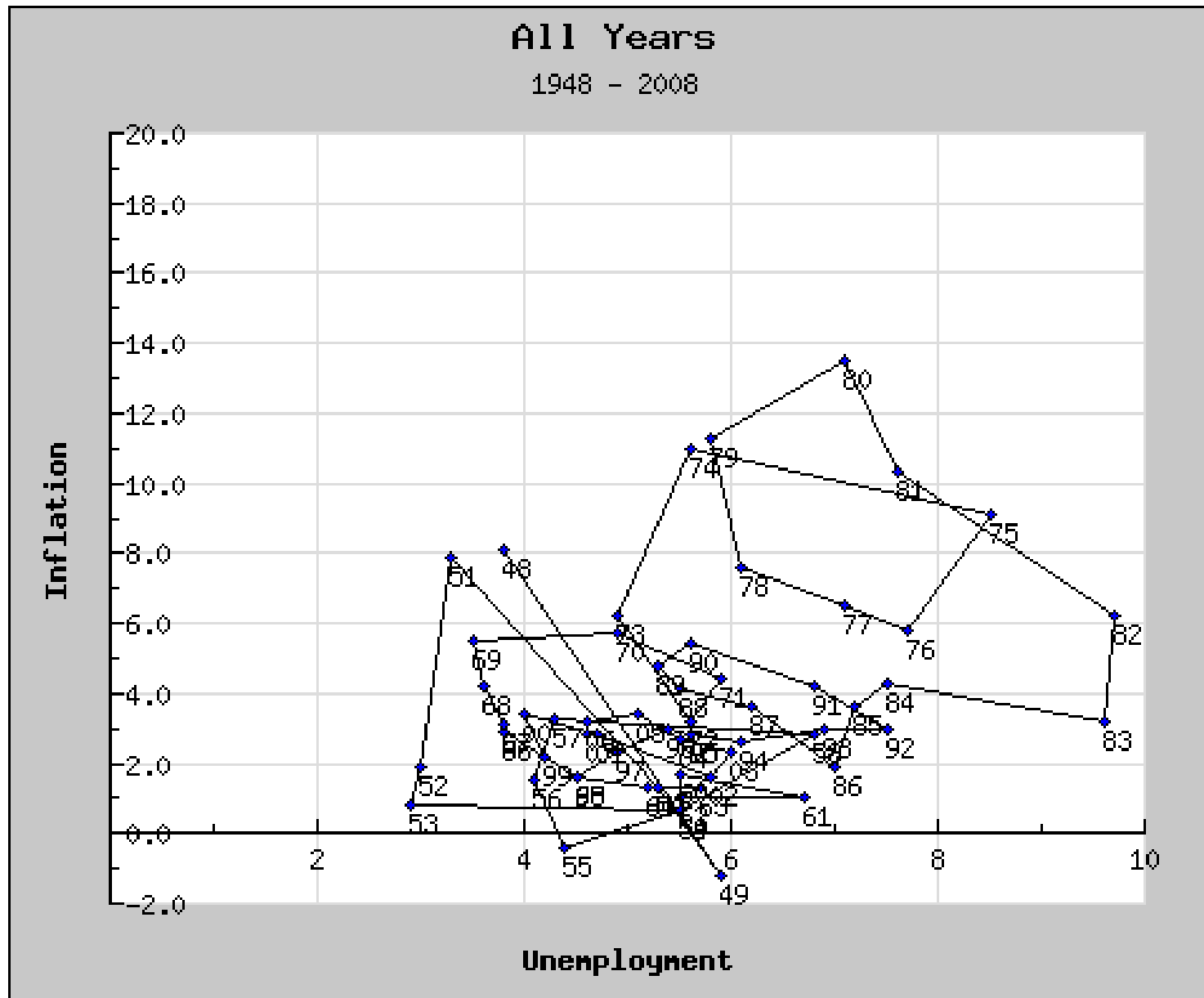
- *Кейнсианците твърдят, че когато безработицата е около 5-6%, по-нататъшният растеж ще доведе до инфлация.*
- Класическата и австрийската школи твърдят, че:*
 - *Инфлацията е предизвикана от паричното предлагане.*
 - *Икономиките по-принцип могат да постигнат и по-добър резултат – т.е. по-ниско равнище на безработица от въпросните 5-6%.*
 - *В миналото безработицата е била под 5% без това да предизвиква инфлация.*

<p>Класическа теория за заетостта и безработицата</p>	<p>Краткосрочен феномен – фрикционна и доброволна безработица; Обратно пропорционална зависимост между заплати и заетост; Саморегулиране на пазарите; Гъвкавост на работните заплати; Ж.Б.Сей</p>
<p>Кейнсианска теория /концепция за пълната заетост/</p>	<p>Безработицата – принудителна и циклична; Породена от неплатежеспособно търсене; Стимулиране на съвкупното търсене; Пълна заетост – при 3% безработица – лорд Бевъридж...;</p>
<p>Неокласическата теория за безработицата /естествено равнище на безработицата/</p>	<p>Ниски стойности на инфлацията – естествено равнище на безработица /спрямо ситуацията на пазарите/</p>

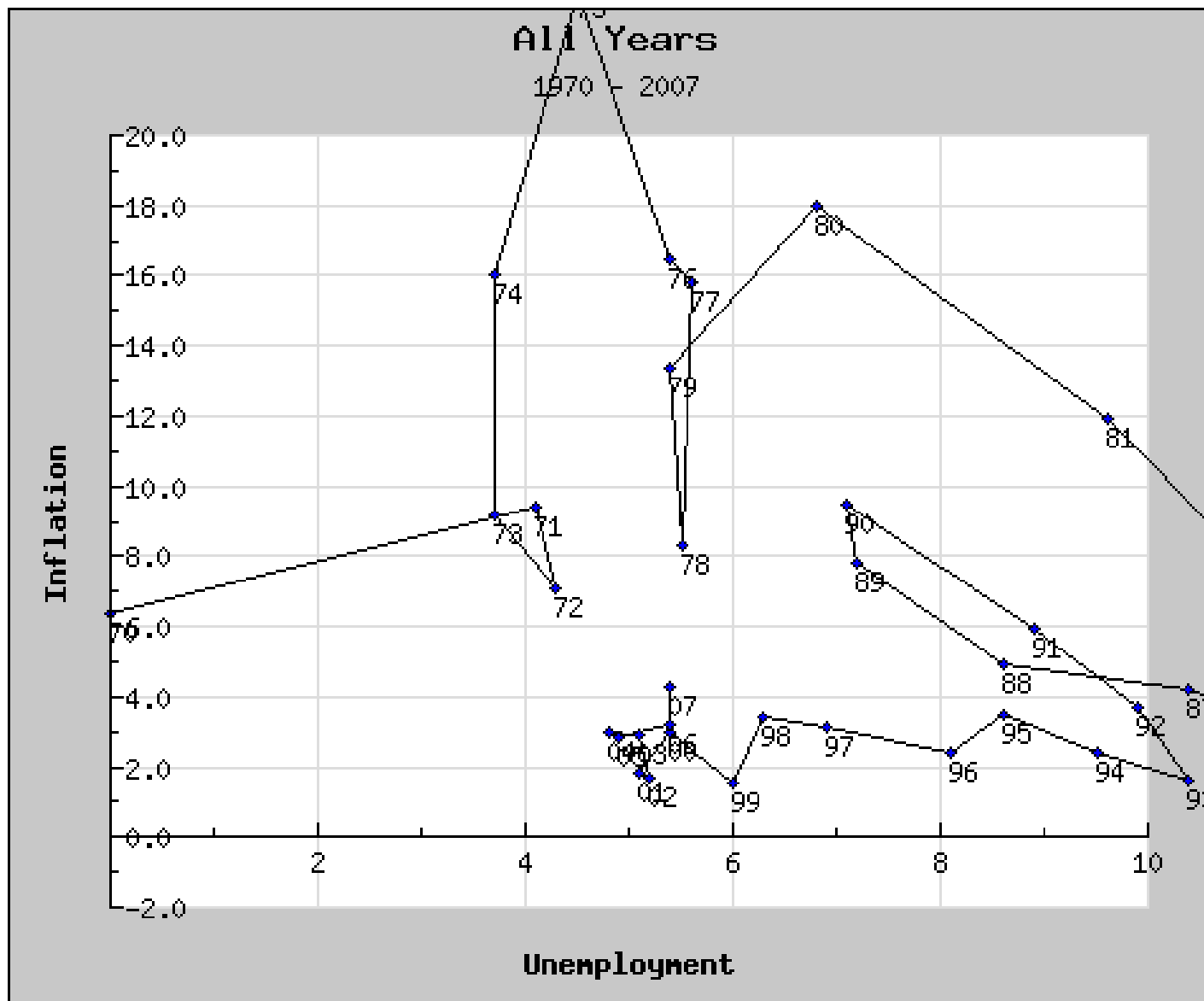
Theme 4 - Заетост и безработица

<p>Артър Окън – закон на Окън</p>	<p>БВП – безработица Ежегодният прираст на БВП с 2,5-3% задържа безработицата на неизменни нива; а всеки 2% допълнителен растеж намалява безработицата с 1%</p>
<p>Уилям Филипс – функция/крива на Филипс П. Самуелсон и Р.Солоу М. Фридман</p>	<p>Нарастване на номиналната работна заплата и нормата на безработица Инфлация и безработица Монетаристите и кривата на Филипс в дългосрочен план Спираловидна инфлация</p>

Theme 4 - Заетост и безработица – Крива на Филипс – САЩ – 1948-2008

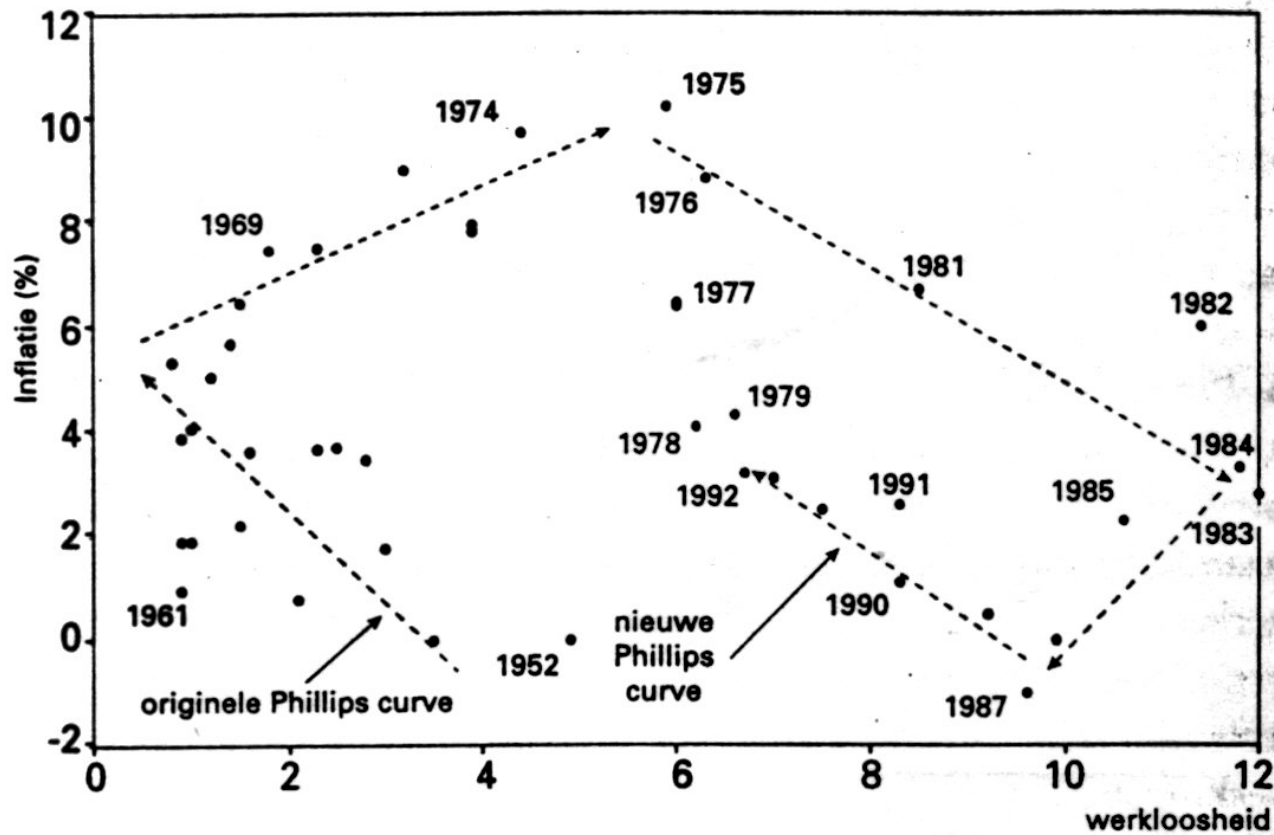

Theme 4 - Заетост и безработица – Крива на Филипс – Великобритания – 1970-2007

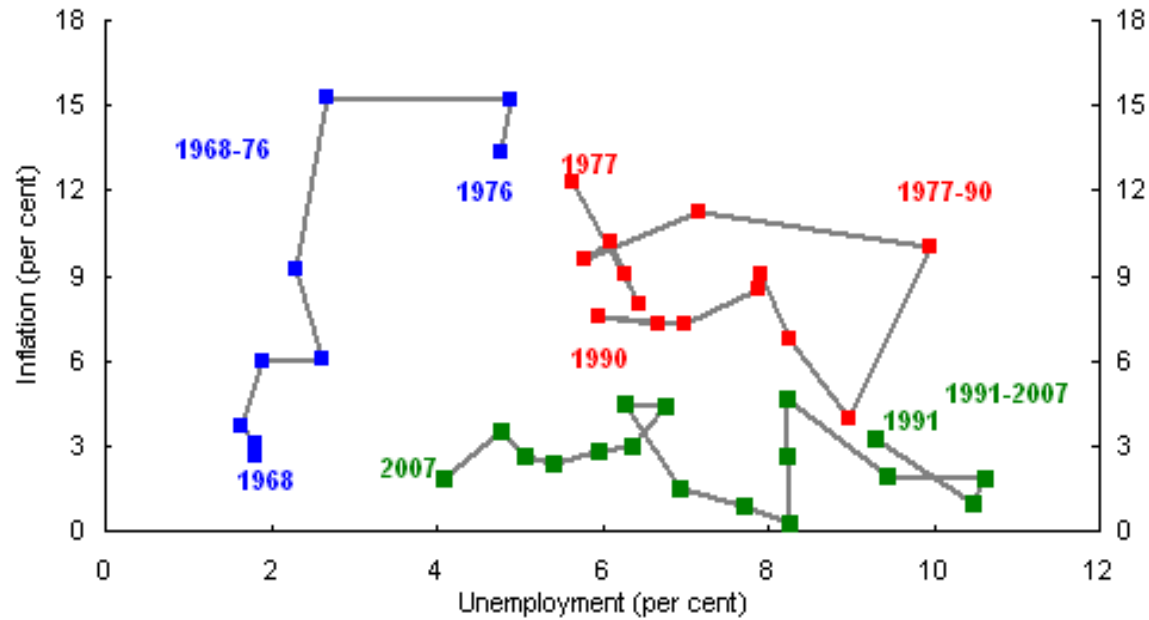
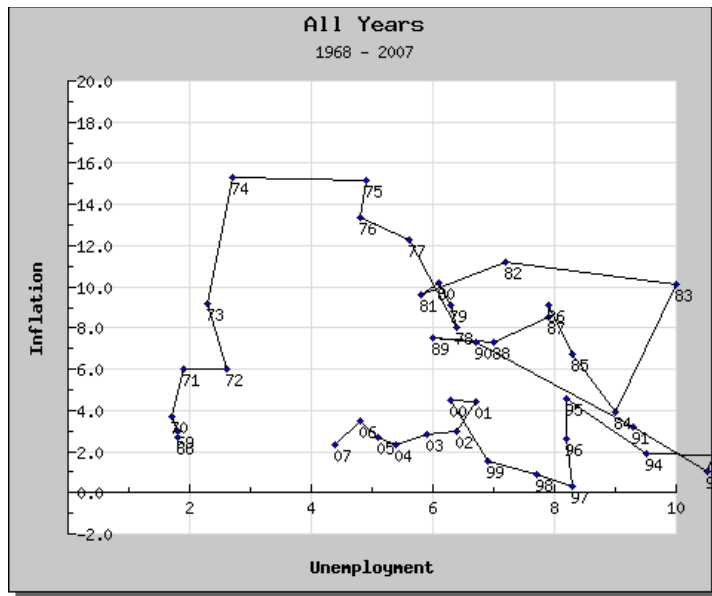
Theme 4 - Заетост и безработица – Крива на Филипс – Холандия – 1952-1993

Grafiek 9.1 De ontwikkeling van de Phillips-curve 1952-1993

Bron: CBS 1994.

Theme 4 - Заетост и безработица – Крива на Филипс – Австралия 1968-2007

Theme 4 - Заетост и безработица

<p>Пасивна политика на трудовия пазар</p>	<p>НОИ Агенция по заетостта Социално осигуряване и подпомагане при безработица</p>
<p>Активна политика на трудовия пазар</p>	<p>Агенция по заетостта МТСП “Зелени” работни места Подкрепа за първа работа</p>